

NAAR EENHEID IN VERSCHIEDENHEID BIJ KUNSTUITLENEN?

Verslag van een onderzoek naar het collectiebeleid
van de kunstuitlenen in Nederland.

Drs. R. Bras
Drs. S. van Renssen

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

Met dank aan: dhr. M. Morel, mw. M. Peters, dhr. P. Winters,
mw. H. Kok, mw. E. Kooy, dhr. R. Sinaasappel en dhr. W. Berbers.

Groningen, 10 november 1989 / onderzoeksrapport nr.010

'NAAR EENHEID IN VERSCHIEDENHEID BIJ KUNSTUITLEENEN?'

Inhoud.	pag.
H. 1. Inleiding.	1
1.1 Probleemstelling.	1
1.2 De onderzoeksmethode.	2
H. 2. De benaderde kunstuitleencentra.	3
H. 3. Het zoeken naar nieuwe kunstwerken.	6
3.1 De verschillende verwervingsmethoden.	6
3.2 Het aanbod van nieuwe kunstwerken.	8
H. 4. De selectie van nieuwe werken.	10
4.1 De beoordeling van het aangeboden werk.	10
4.2 Het inzetten van selectiecommissies.	10
4.3 Meningen over de selectiecommissie.	12
H. 5. Het beheer van de collectie.	14
5.1 Samenstelling van de collecties.	14
5.2 Het collectiebeleid.	15
5.3 Het beheer van de collectie.	16
H. 6. Positionering en imago van de kunstuitlenen.	18
6.1 Relaties met het publiek.	18
6.2 Imago van de kunstuitleen.	20
H. 7. Bedrijfseconomische aspecten.	21
7.1 Inkomstenbronnen.	21
7.2 Bestedingen m.b.t. de collectie.	22
H. 8. Samenvatting en conclusies.	25
Bijlagen: I. Resultaten groepsinterview.	
II. Schriftelijke vragenlijst.	

HOOFDSTUK 1. INLEIDING

1.1. PROBLEEMSTELLING

In de jaren zeventig is het fenomeen kunstuitleen een wat algemener verschijnsel geworden, waarbij een tweetal type instellingen is ontstaan: de kunstuitleencentra die aangesloten waren bij de Federatie Kunstuitleen (FKU) en de artotheken verenigd in de Vereniging Overleg van Artotheken (VOA). Het eerste type verhuurt en verkoopt beeldende kunst, die eigendom is van de kunstenaars, met als oogmerk de positie van kunstenaars te verbeteren. Artotheken daarentegen lenen beeldende kunst (veelal BKR-werk) vanuit een educatieve doelstelling t.o.v. het publiek. Anno 1989 heeft de kunstuitleen zichzelf een duidelijke plaats in Nederland veroverd, en kent een nog steeds groeiend aantal uitleenpunten, abonnees en uitgeleende (en verkochte) werken. Sinds kort zijn de leden van de VOA en masse lid geworden van de FKU, waarmee een grote koepel voor de kunstuitleenwereld in Nederland is ontstaan. Dit houdt in dat nu beleidsmatige en praktische afstemming wordt gezocht tussen de twee typen kunstuitleen, die tot nu toe naast elkaar funktioneerden. In het kader van deze afstemming organiseert de FKU voor eind 1989 een werkconferentie over het collectiebeleid van de artotheken en kunstuitleencentra.

Het onderhavige rapport omvat de resultaten van een onderzoek dat uitgevoerd is ter voorbereiding van de werkconferentie over het collectiebeleid. Het onderzoek heeft tot doel de stand van zaken op dit terrein te inventariseren. In overleg met de begeleidingscommissie vanuit de FKU zijn daartoe de volgende vraagpunten geformuleerd:

Hoe selecteren artotheken en kunstuitleencentra de werken die ze in hun collectie opnemen?

- selectie van kunstenaars?
- selectie van stijlen?
- selectie van technieken?

Wordt er bij deze selectie rekening gehouden met de smaak van het publiek?

-Hoe?

-Op welk publiek richt men zich?

Richt het kunstuitleencentrum/artotheek zich met name op uitleen met een langere termijn educatieve doelstelling of met name op directe verkoop?

In hoeverre wordt er voor het publiek moeilijker toegankelijke kunst in de collectie opgenomen?

In hoeverre treedt 'bestandsvervuiling' op door grotere oplagen? Sturen de kunstuitleencentra/artotheken d.m.v. het geven van opdrachten?

Trekken ze zich iets aan van de plaatselijke (kunst-)situatie?

1.2. DE ONDERZOEKSMETHODE

Het onderzoek heeft zich in twee fasen voltrokken. De eerste fase bestond uit de constructie en afname van een vragenlijst (zie bijlage) die voorjaar 1989 verzonden is naar 60 adressen van artotheken en kunstuitleencentra. De vragenlijst is opgesteld na afname en analyse van een oriënterend groepsinterview met een aantal medewerkers van de diverse artotheken /kunstuitleencentra. Aan de hand van dit groepsinterview zijn de relevante dimensies van de probleemstelling vastgelegd. Van deze eerste fase (groepsinterview en schriftelijke enquêtes) is verslag gedaan naar de FKU in "het tussenrapport collectiebeleid kunstuitleen".

De tweede fase van het onderzoek bestond uit 28 half-open vraaggesprekken, die zomer 1989 gehouden zijn met medewerkers van diverse artotheken en kunstuitleencentra. In deze vraaggesprekken zijn een aantal van de resultaten van het tussenrapport verder uitgediept. De afnameduur lag tussen de 1 en 2 uur per gesprek. De interviews uit de tweede fase zijn voornamelijk kwalitatief verwerkt. Waar mogelijk zijn aanvullingen gedaan op de kwantitatieve gegevens uit de eerste fase.

Beide onderzoeksfases betreffen een steekproef, waarbij een evenredige verdeling heeft plaatsgevonden tussen (voormalige) FKU- en VOA-leden, en tussen de verschillende categorieën kunstuitlenen kwa collectieomvang.

Dit rapport geeft enerzijds een cijfermatige beschrijving van een aantal aspecten van het collectiebeleid. Het is niet opiniërend maar informatief van karakter. Deze informatie geeft aan op welke punten er overeenkomsten en verschillen in het collectiebeleid van de kunstuitleencentra in Nederland aangetroffen zijn. Daarnaast zijn deze cijfermatige gegevens weer aangevuld en becommentarieerd aan de hand van de interviews welke zijn gehouden in de tweede fase van het onderzoek.

Hoofdstuk 2 geeft een aantal organisatorische gegevens van de (benaderde) kunstuitleencentra. In de hoofdstukken 3 t/m 5 komen achtereenvolgens het zoeken en selecteren van nieuwe werken, en het beheer van de collectie aan de orde. Hoofdstuk 6 bespreekt de relaties met het publiek en de positionering van de kunstuitlenen op de (kunst)markt. Hoofdstuk 7 gaat in op een aantal bedrijfseconomische aspecten. Als afsluiting van het rapport worden een samenvatting gegeven.

HOOFDSTUK 2. DE BENADERDE KUNSTUITLEENCENTRA.

De medewerking van de benaderde kunstuitlenen aan het onderzoek was zeer bevredigend. De respons op de vragenlijst uit de eerste fase van het onderzoek bedroeg uiteindelijk 67%. Daar waar de reden voor de non-respons achterhaald kon worden, bleek dit 'tijdgebrek' te zijn. Alle kunstuitlenen die benaderd waren voor een interview in de tweede fase van het onderzoek hebben meegewerkt.

Overzicht 2.1. geeft een overzicht van de 40 kunstuitlenen (waar- onder 81 uitleenpunten vallen) waarvan de gegevens voor de ver- slaglegging in dit rapport gebruikt zijn. Er is te zien dat uit- leencentra uit vrijwel alle grote gemeenten in Nederland hun medewerking verleend hebben. Het totaal aantal inwoners in de werkgebieden van de onderzochte instellingen bedraagt meer dan 9 miljoen. De conclusie is derhalve gerechtvaardigd dat het onder- zoek een representatief beeld van de stand van zaken levert.

Ten aanzien van het inwonertal in de werkgebieden vallen de vol- gende kanttekeningen te maken: soms zijn er meerdere kunstuitlenen in hetzelfde werkgebied actief (bv: Amsterdam en Assen) en soms heeft een kunstuitleen een veel wijdere uitstraling dan het for- mele werkgebied aangeeft (bv. als er in de nabijgelegen gemeenten geen uitleen is gevestigd).

In overzicht 2.1 is ook te zien dat de kunstuitleencentra sterk uiteenlopen voor wat betreft het aantal mensuren dat zij inzetten per aantal inwoners in hun werkgebied. De meeste uitleencentra zijn professioneel, enkelen draaien gedeeltelijk (en een volledig) met de inzet van vrijwilligers. In de provincies Groningen, Fries- land, Drenthe, Limburg en Gelderland is de kunstuitleen centraal geregeld.

De omvang van de uitleencentra blijkt voor veel aspecten van het collectiebeleid een sterk bepalende factor te zijn. Als indicator voor de omvang van een uitleencentrum is voor de omvang van de collecties gekozen. De onderzochte instellingen hebben gezamenlijk het beheer over meer dan 200.000 verschillende kunstwerken. Dat is gemiddeld ca. 5000 werken per instelling. De omvang van de collec- ties loopt sterk uiteen bij de verschillende instellingen. De grootste instellingen beschikken over een collectie van meer dan 10.000 werken. Dit zijn de kunstuitlenen in de grote steden, en de provinciaal georganiseerde kunstuitlenen.

Op grond van de omvang van de collectie kunnen de uitleencentra ingedeeld worden in 3 categorieën:

- I. Uitleencentra met een kleine collectie (tot 3000 werken): 50%.
- II. Uitleencentra met een middelgrote collectie (3000 tot 6000 werken): 25%.
- III. Uitleencentra met een grote collectie (meer dan 6000 werken): 25%.

OVERZICHT 2.1. Medewerkende kunstuitleencentra.

Kunstuitleen	aantal uitleen- punten:	medewerker bet/onbet.	inwoners werkgebied
Uitl. Alkmaar	1	02/00	200.000
SBK Alphen ad Rijn	1	03/08	120.000
Uitl. Amersfoort	1	??/00	89.000
SBK Amsterdam	1	12/00	900.000
Artoth. Amsterdam Osdorp	1	04/00	50.000
Artoth. Amsterdam Oost	1	02/00	200.000
SBK Arnhem (Gelderland)	10	25/00	1000.000
PBC Assen (Drenthe)	6(+1mobiel)	03/11	420.000
Uitl. Den Bosch	1	06/00	130.000
Artoth. Breda	1	06/00	250.000
Uitl. Cuyk	1	01/08	30.000
Uitl. Delft	2	04/00	200.000
Uitl. Deventer	1	03/00	80.000
Artoth. Dordrecht	1	09/02	690.000
Uitl. Eindhoven	1	06/03	380.000
Uitl. Enschede	1	03/01	250.000
Uitl. Gouda	1	04/02	220.000
CBK Groningen	1	15/00	720.000
Artoth. Den Haag	1	09/00	480.000
Uitl. Haarlem	1	06/00	166.000
Uitl. Den Helder	1	02/00	60.000
SBK Hilversum	1	04/00	200.000
Kunstuitleen Hoom	1	03/00	120.000
Uitl. Leek	1	00/03	16.000
SBK Leeuwarden (Friesland)	3	07/02	590.000
Uitl. Leiden	1	02/00	250.000
Uitl. Lelystad	1	00/16	126.000
Bonnefantermuseum Maastricht (Limburg)	2	??/00	1000.000
SBK Middelburg	1	04/00	350.000
Middelburg Balans 17	1	00/04	36.000
Artoth. Papendrecht	1	01/00	23.000
Uitl. Purmerend	2	01/10	125.000
CBK Rotterdam	3	24/00	1000.000
Kunstuitl. Rijswijk	1	??/00	53.000
Uitl. Tilburg	1	04/00	160.000
PBC Utrecht (Prov. Utrecht beh. Utrecht en Amersfoort)	21	??/??	530.000
Artoth. Veendam	1	01/??	26.000
Uitl. Vlaardingen	1	01/00	75.000
Uitl. Voorburg	1	01/07	43.000
Uitl. Zwolle	1	04/00	75.000
Totalen:	81	181/76	

Wanneer we kijken naar de verschillen in onderbrenging, budget en personeel bij de kunstuitlenen blijkt duidelijk dat uitleencentra voor wat betreft organisatie, financiering en personeelsbeleid (nog) geen gemeenschappelijk kader hebben. Illustratief hiervoor is bv. ook het rapport van Art & Policy over de Delftse situatie in vergelijking met de provincie en de rest van het land (Gemeente Delft 1987).

In de schriftelijke vragenlijst is gevraagd een aantal aandachtspunten voor de kunstuitleen te rangordenen. Aan de aandachtspunten zijn door 32 instellingen rangordenummers toegekend. De gemiddelde rangordenummers zijn af te lezen uit tabel 2.2. Een laag gemiddeld rangordenummer geeft een hoge urgentie aan, een hoog gemiddelde een relatief lage urgentie.

Tabel 2.2 gemiddelde rangorde van aandachtspunten.

* Commercialisering	1	-----X-----	10
			6.3
* Zorg voor economische positie van kunstenaars	1	-----X-----	10
			3.9
* Educatie, documentatie, informatie en promotie	1	-----X-----	10
			4.4
* Decentralisatie / distributie	1	-----X-----	10
			7.1
* Selectie van nieuwe werken	1	-----X-----	10
			3.9
* Beheer van de collectie	1	-----X-----	10
			3.9
* Tariefbepaling	1	-----X-----	10
			7.0
* Collectievorming	1	-----X-----	10
			3.2
* Verbreding van de doelgroep	1	-----X-----	10
			4.0
* Zeker stellen van de subsidiestromen	1	-----X-----	10
			3.4

Het blijkt duidelijk dat de meeste aandacht bij de kunstuitleencentra naar de collectievorming en het zeker stellen van de subsidiestromen gaat. Maar liefst 72% van de instellingen noemt de collectievorming als één van de drie meest urgente aandachtspunten. Het zeker stellen van subsidiestromen is bij 66% van de instellingen één van de drie meest urgente aandachtspunten. Decentralisatie/distributie, tariefbepaling en commercialisering vormen daarentegen veel minder belangrijke aandachtspunten. 65% van de instellingen noemt decentralisatie/distributie als één van de drie minst urgente aandachtspunten. Voor tariefbepaling en commercialisering is dit resp. 66% en 48%

HOOFDSTUK 3. OP ZOEK NAAR NIEUWE KUNSTWERKEN.

3.1. DE VERSCHILLENDE VERWERVINGSMETHODEN.

De activiteiten die de instellingen ondernemen met het doel nieuwe werken te verwerven en/of nieuwe kunstenaars aan te trekken zijn samengevat in de volgende tabel:

Tabel 3.1. Activiteiten om nieuwe werken te verwerven en/of nieuwe kunstenaars aan te trekken.

Activiteiten	Vaak	Soms	Nooit
Schriftelijk uitnodigen van kunstenaars	65%	35%	-
Adverteren in plaatselijke/regionale dagbladen	4%	19%	77%
Adverteren in landelijke dagbladen	-	21%	79%
Adverteren in vakbladen	21%	21%	58%
Zelf galerieën en tentoonstellingen bezoeken	52%	45%	3%
Bezoeken van andere kunstuitleencentra	7%	76%	17%
Bezoeken van individuele kunstenaars	40%	50%	10%
Opdrachten aan kunstenaars verstrekken	7%	46%	47%

Het adverteren in kranten en vakbladen gebeurt naar verhouding maar weinig. De meest gebruikte methoden om nieuwe werken te verwerven zijn: het schriftelijk uitnodigen van kunstenaars en het bezoeken van galerieën, andere kunstuitleencentra en tentoonstellingen. De meeste uitlenen kiezen voor een hoofdvorm van verwerven, d.w.z. of via de media, of via persoonlijke benadering. In die enkele gevallen dat er sprake van een mengvorm is de reden daarvoor:

- Het in stand houden van de BKR-kontakten, waarbij de collectie breder cq. dieper gemaakt wordt via "open" wervingen.
- Het voldoen aan subsidierestricties of beleidskeuzes m.b.t. wervingsgebied, waarbij de collectie aangevuld wordt via andere verwervingsmethoden.

Enkele kunstuitlenen doen ook aan opdrachtsverstrekking. Deze verwervingsmethode wordt met name gebruikt om lacunes in het aanbod of de collectie aan te vullen en/of om speciaal voor de verkoop bedoelde grafiekoplagen te verkrijgen. Voor wat betreft de grafiekoplagen gaat het daarbij regelmatig om een gezamenlijke opdracht van meerdere uitleencentra. Veel instellingen geven aan dat zij "opdrachtsverstrekking" in de nabije toekomst graag ook als verwervingsmethode willen gaan toepassen.

Verder zijn er enkele kunstuitlenen die actief op zoek gaan naar nieuw en jong talent, om deze de kans te geven zich aan hun publiek te presenteren.

Naast dat kunstuitlenen zelf hun verwerving verzorgen komt het ook voor dat zij deelnemen aan een selectiebijeenkomst van een andere uitleen.

In dergelijke gevallen spelen m.n. de volgende motieven een rol:

- De instelling is te klein om de organisatie van een (grote) selectiebijeenkomst op zich te nemen, en neemt daarom deel aan selecties georganiseerd door een grotere kunstuitleen.
- De collectie en/of het aanbod in eigen regio/provincie is te beperkt, daarom wordt deelgenomen aan selectiebijeenkomsten in een andere regio/provincie.

Er wordt bij de verwerving van nieuw werk cq. nieuwe kunstenaars geen onderscheid gemaakt wanneer het gaat om aankopen, inhuren of in consignatie nemen. Algemeen is dat de uitlenen zich richten op beroepsmatig werkzaam zijnde beeldende kunstenaars. In een enkel geval kan het daarbij gaan om kunstenaars die niet de kunstacademie afgerond hebben.

De uitlenen die met persoonlijke uitnodigingen werken geven daarvoor de volgende redenen op:

- Anders worden de selecties te massaal waardoor het overzicht verloren gaat en er onvoldoende tijd is om het werk goed te beoordelen; de kunstenaar komt daarbij niet goed uit de verf.
- Anders worden de selecties te massaal waardoor er organisatorische en ruimtelijke problemen ontstaan (m.n. ook bij de kleinere uitlenen).
- Anders komt er teveel kwalitatief "matig" werk in het aanbod. Het is een manier om de contacten met de betere kunstenaars in stand te houden cq. te versterken.

Als nadeel wordt aangegeven dat de collectie met deze manier van verwerven te statisch en/of eenzijdig kan worden. Om dit te voorkomen wordt er goed bijgehouden (via bezoek galerieën, tentoonstellingen en academies) wat de ontwikkelingen zijn op de kunstmarkt. Hierbij wordt het basis-adresbestand van kunstenaars, dat veelal verkregen is via de culturele raden, BK-informatie en/of andere uitlenen, zoveel mogelijk up to date gehouden. In feite is hierbij dus sprake van een selectie van kunstenaars, voorafgaande aan de selectie van werken.

Bij de uitlenen die kunstenaars/werk werven via de publieke media moet als kanttekening worden gemaakt dat men zich veelal per selectie op een bepaalde provincie en/of regio richt.

Wanneer een kunstenaar zelf langs komt bij de uitlenen die met persoonlijke uitnodigingen werken wordt aan hem gevraagd om adres en dokumentatie achter te laten. De uitlenen die met een open werving werken zullen hem/haar verwijzen naar de eerstvolgende selectiebijeenkomst.

3.2. HET AANBOD VAN NIEUWE KUNSTWERKEN.

Wanneer we kijken naar het kwantitatieve aanbod bij de verschillende instellingen, zien we dat er grote verschillen zijn:

Tabel 3.2 Het aanbod van werken en het aantal dat daar uit geselecteerd werd in 1988

1000-6000 werken per selectie:	gem.19% uitgeselecteerd (N=6)
500- 999 werken per selectie:	gem.32% uitgeselecteerd (N=9)
251- 499 werken per selectie:	gem.18% uitgeselecteerd (N=10)
25- 250 werken per selectie:	gem.28% uitgeselecteerd (N=8)

Bij 19% van de instellingen worden er meer dan 1000 werken per selectie aangeboden. Bij 52% van de instellingen zijn dat er minder dan 500 per selectie. Het percentage dat uitgeselecteerd wordt per selectie varieert tussen de instellingen van 5% tot 55% van het aanbod.

Over de kwaliteit van het aangeboden werk is men over het algemeen tevreden. Met name die uitlenen die niet in de Randstad en/of in de nabijheid van een kunstacademie gevestigd zijn hebben soms problemen met het vinden van voldoende kwalitatief werk.

Tabel 3.3a. Verworven werken en het aantal daarbij betrokken kunstenaars in 1988.

gem.aantal werken per kunstenaar	N	gem. aantal verworven werken	gem. aantal kunstenaars	gem.inw.tal werkgebied
1 werk p.p.	7	275	210	235.000
2 werk p.p.	5	285	145	225.000
3 werk p.p.	6	1100	345	390.000
4-8 w. p.p.	8	1000	140	395.000

Tabel 3.3b. Herkomst van de kunstenaars die betrokken waren bij het in 1988 verkregen werk (% van de kunstuitleencentra).

Herkomst	%
Alleen kunstenaars uit het eigen werkgebied	10%
Alleen landelijke kunstenaars	8%
Regionale en landelijke kunstenaars	80%
Regionale, landelijke en buitenlandse kunstenaars	2%

Bij die uitleencentra die zowel landelijke als regionale kunstenaars bij hun selectie betrekken loopt de verhouding tussen deze twee groepen sterk uiteen: van 20% landelijke en 80% regionale kunstenaars tot 80% landelijke en 20% regionale kunstenaars. Die uitlenen die alleen of voornamelijk met regionale kunstenaars werken doen dat vanwege subsidieverplichtingen en/of vanwege een principiële keuze hiervoor in het selectie/collectiebeleid.

Met de stelling dat bij de selectie alleen oog is voor de regionale kunstenaars is in ieder geval 85% het v.w.b. hun instelling niet eens. Verder is er de tendens waarneembaar dat uitleenen, die voorheen regionaal georiënteerd werkten, nu meer nationaal proberen verwerven.

De meeste uitleenen doen hun best om een goede (vaste) relatie op te bouwen met de "betere" kunstenaars uit hun regio. In de meeste gevallen lukt dit goed; in enkele gevallen vormt het alleen kunnen bieden van een huurrelatie een belemmering. Zo is door enkele uitleenen gemeld dat sommige kunstenaars, ook als zij niet in de nabije omgeving wonen, te kennen hebben gegeven alleen bij hun uitleen werk te willen leveren. Dit vanwege het opgebouwde vertrouwen, soms ook vanwege slechte ervaringen die opgedaan zijn bij andere kunstuitlenen. In tegenstelling tot bv. galerieën komt het nagenoeg niet voor dat er sprake is van exclusiviteit van kunstenaar voor alleen een bepaalde kunstuitleen. Soms is er toevallig wel iets dergelijks ingeslopen. Maar dat heeft dan een praktische oorzaak, zoals dat er naast de betreffende uitleen geen galerieën in de nabije omgeving gevestigd zijn.

Algemeen kan gesteld worden dat kunstenaars die minder bekend zijn en/of in de nabije omgeving van de instelling wonen het makkelijkst bereikt worden door de kunstuitlenen. Voor de meer bekende kunstenaars en de op grote afstand van de kunstuitleen wonende kunstenaars is een actief verwervingsbeleid van de kunstuitlenen noodzakelijk.

Tabel 3.4a. De wijze van aanschaf van nieuwe werken in 1988.

Heeft deel ingekocht:	92% v/d instellingen
waarvan alles ingekocht:	8% v/d instellingen
Heeft deel gehuurd:	77% v/d instellingen
waaronder alles gehuurd:	6% v/d instellingen
Heeft deel op basis consignatie:	40% v/d instellingen
Heeft deel in opdracht gegeven:	14% v/d instellingen
Deel verkregen op andere wijze:	12% v/d instellingen

Tabel 3.4b. Accenten bij de wijze van aanschaf van de in 1988 toegevoegde werken.

Vooraf aangekochte werken:	22% v/d instellingen
Vooraf gehuurde werken:	52% v/d instellingen
Vooraf werk in consignatie:	2% v/d instellingen
Combinaties (ook met huurkoop, opdrachten, schenkingen e.d.):	24% v/d instellingen

De samenstelling van de collecties kwa wijze van aanschaffen van werken vertoont grote verschillen bij de instellingen onderling. Dit is gerelateerd aan het collectiebeleid (zie: H5) en aan de budgetten die de verschillende kunstuitlenen tot hun beschikking hebben.

HOOFDSTUK 4. DE SELECTIE VAN NIEUWE WERKEN.

4.1. DE BEOORDELING VAN HET AANGEBODEN WERK.

De kaders waarbinnen het selectiebeleid uitgevoerd wordt zijn direct gekoppeld aan het collectiebeleid (H5). Dit betekent dat er globaal twee uiterste positioneringen van selectiecommissies binnen het algemeen beleid bestaan: de selectiecommissie heeft een sturende invloed op het algemeen beleid; versus het algemeen beleid bepaald het werk van de selectiecommissie. In dit laatste geval wordt er veelal met ad hoc samengestelde (sub) selectiecommissies gewerkt.

Cruciaal uitgangspunt voor de selecties bij alle kunstuitlenen is de kwaliteit van het werk. Praktische overwegingen als lacunes in de collectie en het inspelen op wensen van de abonnees zijn daaraan ondergeschikt. De nuanceringen in de kwaliteitsbeoordeling die bij sommige selecties worden gehanteerd zijn gerelateerd aan de ondersteuning die men aan de (plaatselijke en/of beginnende) kunstenaars wil bieden.

Een gedeelte van de selectiecommissies hanteert mildere selectiecriteria bij werk dat ingehuurd wordt dan bij werk dat ingekocht wordt; een ander deel van de selectiecommissies gaat iets soepeler om met de beoordeling van het werk van beginnende en/of plaatselijke kunstenaars dan met de beoordeling bij andere kunstenaars. Tegenstanders van dergelijke nuanceringen bij de selecties stellen daarentegen dat op die manier het imago en peil van de collectie van de eigen instelling (en ook van het kunstuitlenen-gebeuren in het algemeen) naar beneden wordt gehaald.

Een ander nuancering die soms gemaakt wordt is dat men met het uit te selecteren werk de kunstenaar goed wil presenteren. Dit houdt in dat men een representatieve serie werken per kunstenaar aanschaft in plaats van losse werken. Deze aanpak heeft tevens educatieve aspecten in zich en biedt de kans om een goede relatie met goede kunstenaars op te bouwen.

4.2. HET INZETTEN VAN DE SELECTIECOMMISSIE.

Het initiatief voor inzetten van ad hoc selectiecommissies gaat in de meeste gevallen uit van de beheerder/medewerkers. In het geval van een (gedeelte van de) vaste commissie gaat het initiatief soms alleen van het beheer uit, in de meeste gevallen gebeurt dit in samenspraak met de selectiecommissie.

Algemeen gesproken is er in beperkte mate sprake van selecties door een complete (vaste) selectiecommissie. Maar 5% van de instellingen geeft aan dat hun gehele selectiecommissie betrokken is bij al de te verwerven werken. Kijken we naar de praktijk van het afgelopen jaar, dan zien we dat in 1988 toch nog bij 41% van de selecties (bijeenkomsten/inkoopactiviteiten) de complete commissie was betrokken, bij de overige selecties gebeurde dit op andere wijze:

Tabel 4.1. Het inzetten van een selectiecommissie

ALGEMEEN	
Gehele commissie bij alle te verwerven werken:	5% v/d instellingen
Gehele commissie bij deel te verwerven werken:	81% v/d instellingen
Geen vaste selectiecommissie:	14% v/d instellingen
IN 1988	
41% v/d selecties door de complete (vaste) commissie	
47% v/d selecties door deel v/d vaste commissie of op andere wijze	
12% v/d selecties op andere wijze: door medewerkers evt. i.s.m. commissieleden	

Bij de 86% van de instellingen die met een selectiecommissie werken varieerde het aantal bijeenkomsten van de (gedeeltelijke) commissie in 1988 tussen de 1 en 45x per jaar (gemiddeld 4.0 x per jaar). Bij de kunstuitlenen die een hoge frequentie hanteren van selectiebijeenkomsten is de reden daarvoor: het up to date houden van de collectie zonder dat er sprake hoeft te zijn van te massale selecties.

Daarnaast selecteerde 45% van de instellingen tussen de 1 en 14x per jaar op andere wijze nieuwe werken (gemiddeld 5.1 x per jaar). Hieronder valt met name het actief verwerven door andere instellingen en tentoonstellingen te bezoeken. In een enkel geval hebben de medewerkers het mandaat, om werk op het terrein waarop zij m.n. deskundig zijn en/of werk waarvoor een mildere kwaliteitsbeoordeling geldt, buiten de reguliere selecties om te selecteren. Bij dergelijke aanschaffen wordt achteraf een (evaluatieve) beoordeling door de selectiecommissie gegeven.

Overzicht 4.2. Samenstelling van de selectiecommissie

kunstenaars in de commissie:	bij 98% v/d instellingen
medewerkers in de commissie:	bij 70% v/d instellingen
abonementhouders in de commissie:	bij 52% v/d instellingen
alg. deskundigen op kunstgebied:	bij 42% v/d instellingen
overheidsvertegenwoordiging:	bij 32% v/d instellingen

De grootte van de selectiecommissie ligt tussen de 3 en 15 personen (gemiddeld 6 personen). Bij optreden van een deel van de commissie werken tussen de 1 en 5 leden mee (gemiddeld 4 personen oftewel ca.60% van de commissie). De zittingstermijn van commissieleden ligt tussen de 1 en 4 jaar. Nagenoeg alle kunstuitlenen hebben, globaal of uitgebreid, een selectiereglement op papier vastgelegd. De afweging op grond waarvan men commissieleden vraagt is m.n. gebaseerd op hun specifieke deskundigheden op het terrein van de beeldende kunst. Daarnaast spelen pragmatische redenen (bv. reistijd) en de evt. wensen van de subsidiegever een rol.

De meeste kunstuitlenen geven de voorkeur aan het werken met een kleine (delegatie) commissie bij selecties. Dit bevordert de beslissingssnelheid en er kan, indien nodig, gebruik gemaakt worden van specifieke deskundigheden.

Om te voorkomen dat persoonlijke voorkeuren van commissieleden teveel de selecties gaan beïnvloeden zijn de volgende werkwijzen te onderscheiden:

- Vanuit een grote commissie werken met wisselende delegaties.
- Werken met een beperkte zittingstermijn.
- Werken met een bestand van op afroep beschikbare deskundigen.

Overigens zijn enkele instellingen van mening dat men niet zo bang hoeft te zijn voor een "gekleurde" selectiecommissie. Zij vinden het belangrijker dat het aanbod van hun instelling een eigen karakter behoudt ten opzichte van de andere kunstuitlenen in Nederland. Een ander argument voor het werken met een vaste commissie is het feit dat zo'n commissie beter geïnformeerd is t.a.v. de eigen collectie en ook meer betrokken is bij het gebeuren in de betreffende kunstuitleen. Tenslotte komt het ook voor dat selectiecommissieleden elk individueel een gedeelte van het budget toegewezen krijgen om naar eigen inzicht te besteden. Consensus over het te selecteren werk is dan niet meer nodig. De verscheidenheid in de collectie is daarbij gegarandeerd door de verschillen in inzicht van de commissieleden.

De rol van de medewerkers en de overheidsvertegenwoordiging is meestal adviserend in de selectiecommissie, de overige categorieën commissieleden zijn veelal stemhebbend. De medewerkers brengen veelal praktische informatie in, zoals in hoeverre er nog behoefte is aan bepaalde categorieën werk. Geschikte abonnees voor zitting in de selectiecommissie zijn veelal het moeilijkst van al de categorieën commissieleden te vinden. Ook is het moeilijk om voor de abonnee-commissieleden een duidelijke taakomschrijving te geven. Veelal is de rol van de abonnee in de praktijk: het laten toelichten van te verregaand vakjargon van andere leden en de doorslaggevende stem bij twijfelgevallen.

4.3. MENINGEN OVER DE SELECTIECOMMISSIE.

Globaal kan aan de hand van overzicht 4.4. (schriftelijke enquête) o.a. het volgende worden gesteld:

- Naar oordeel van de uitleencentra hanteren de selectiecommissies vaak te zware kwaliteitsnormen en zijn de commissies voldoende deskundig op het gebied van de kunst.
- De selectiecommissies werken niet commercieel, maar hebben desondanks toch vaak voldoende zicht op de smaak van de abonnees.
- Het merendeel van de instellingen vindt dat de selectieprocedures landelijk op elkaar afgestemd moeten worden.

Ten aanzien van de landelijke afstemming van selectieprocedures geeft men de volgende nuanceringen aan:

- Men is over het algemeen geen voorstander van grote landelijke selectiebijeenkomsten; het grootste wervingsgebied zal provinciaal kunnen zijn. De voorkeur gaat uit naar niet te massale selectiebijeenkomsten.

- Er moet geen landelijke selectieprocedure vastgesteld worden (ieder heeft zo zijn specifieke situatie); wel zullen er richtlijnen (om naar te streven) geformuleerd kunnen worden. Dit geeft ook meer duidelijkheid naar de subsidiegevers, de kunstenaars en nieuwe uitleencentra toe.
- Ten allen tijde moet voorkomen worden dat het fenomeen kunstuitlenen een eenheidskoek in gaat houden; iedere uitleen moet een eigen gezicht kunnen behouden.

Tabel 4.3 Meningen m.b.t. de selectie(commissie).

Onze selectiecommissie is te log.	Volledig eens	-00%	-03%	-14%	-20%	-63%	Volledig oneens
Onze selectiecommissie komt voldoende frekwent bij elkaar.	Volledig eens	-63%	-13%	-21%	-03%	-00%	Volledig oneens
De selectiecommissie hanteert te zware kwaliteitsnormen.	Volledig eens	-47%	-27%	-13%	-10%	-03%	Volledig oneens
De selectiecommissie werkt commercieel.	Volledig eens	-03%	-10%	-00%	-27%	-60%	Volledig oneens
De selectiecommissie heeft weinig zicht op de smaak van de leners	Volledig eens	-03%	-14%	-31%	-31%	-21%	Volledig oneens
De leden van onze selectiecommissie bezitten voldoende deskundigh.	Volledig eens	-73%	-17%	-07%	-03%	-00%	Volledig oneens
Het werken met onze selectiecommissie bevalt uitstekend.	Volledig eens	-53%	-20%	-24%	-03%	-00%	Volledig oneens
Vanwege het grote aanbod zijn de selecties te massaal.	Volledig eens	-30%	-13%	-14%	-20%	-23%	Volledig oneens
De selectieprocedures moeten landelijk op elkaar afgestemd worden	Volledig eens	-30%	-17%	-20%	-13%	-20%	Volledig oneens
De collectievorming is gericht op de opbouw van een zo groot mogelijke collectie.	Volledig eens	-18%	-11%	-25%	-25%	-21%	Volledig oneens
In onze instelling is geen bezwaar tegen werk van groter oplagen.	Volledig eens	-43%	-20%	-24%	-13%	-00%	Volledig oneens

HOOFDSTUK 5. SAMENSTELLING EN BEHEER VAN DE COLLECTIE.

5.1. SAMENSTELLING VAN DE COLLECTIES

In de gemiddelde collectie is werk van 570 verschillende kunstenaars opgenomen. De herkomst van de werken verschilt sterk. Gemiddeld 24% van de werken in de uitleencentra is afkomstig van de BKR en privé collecties. 24% van de werken is aangekocht, en de rest (52%) wordt gehuurd van de kunstenaar.

Op grond van de herkomst van de werken zijn de uitleencentra in te delen in 4 categorieën:

- I. Uitleencentra met een gemengde collectie: 10%
- II. Uitleencentra met vooral (meer dan 50%) gekochte werken: 7%
- III. Uitleencentra met vooral gehuurde werken: 53%
- IV. Uitleencentra met vooral BKR-werk en werk uit privé collecties: 30%

Vooraf de grote collecties bestaan uit BKR-werk, de kleinere collecties bestaan voor een groter gedeelte uit gehuurde werken.

De gegevens in tabel 5.1 geven ondanks verschillen in categorisering tussen de verschillende uitleencentra (zie par.5.3) redelijk nauwkeurig aan in welke verhoudingen de verschillende technieken aanwezig zijn. Bij de meeste instellingen zijn alle technieken vertegenwoordigd. Een uitzondering op deze regel vormt de videokunst: slechts 19% van de uitleencentra beschikt over videokunstwerken.

Tabel 5.1 Samenstelling van de collecties naar techniek.

Olieverf:	14%
Gouache:	4%
Aquarel:	5%
Gemengd:	10%
Grafiek:	42%
waarvan etsen:	16%
waarvan zeefdruk:	13%
Sculpturen:	5%
Video's:	1%
Ander werk:	19%

Onder de categorie "ander werk" vallen: textiele werkvormen, foto's sieraden en keramiek. De aanwezige werken zijn redelijk over de verschillende prijsklassen verdeeld. In tabel 5.2 is aangegeven in welke prijsklassen de werken zich bevinden.

Tabel 5.2 Verdeling van de werken over de prijsklassen.

In de prijsklasse tot fl. 500	38 % van de werken
In de prijsklasse van fl. 500 tot fl. 1000	40 % van de werken
In de prijsklasse boven fl. 1000	22 % van de werken

5.2. HET COLLECTIEBELEID

Binnen het algemeen beleid vormt bij alle kunstuitlenen het collectiebeleid het meest cruciale onderdeel. Dit bepaald hoe men praat over (tekort aan) budget voor aanschaffen en hoe men zich positioneert op de kunstmarkt. Binnen het collectiebeleid krijgt de opstelling naar het publiek en de kunstenaars zijn vorm. Algemeen in de doelstelling van alle kunstuitlenen is dat men een representatief beeld van de hedendaagse kunst wil bieden. Hierbij beginnen echter al de nuanceringen en begripsverschillen in de uitleg en uitwerking van deze doelstelling tussen de instellingen.

Volgens verschillende uitlenen vallen bv. zaken als sieraden en keramiek niet onder de beeldende kunst, maar onder de noemer "design". Het representatieve beeld van de hedendaagse kunst heeft bij de diverse instellingen de volgende uiteenlopende interpretaties gekregen:

- Een zo breed en gemêleerd mogelijke collectie.
- Een kwalitatief zo hoogstaand mogelijke collectie.
- Een overzicht van de meest recente kunst.
- Een (historisch) overzicht van de kunst van de laatste decennia.

Aan de hand van of men de mening is toegedaan dat men ook een taak heeft in de sfeer van kunstopvoeding van het publiek en/of belangenbehartiging van kunstenaars wordt daarna het representatieve beeld van de hedendaagse kunst nog verder genuanceerd:

- Een collectie waarbinnen beginnende beeldende kunstenaars een duidelijke plaats moeten innemen.
- Een collectie waarbinnen makkelijk voor het publiek toegankelijk werk moet zitten.
- Een collectie met werk dat goed verkoopbaar moet zijn kwa prijs en/of uitvoering.
- De collectie moet een voldoende aantal werken bevatten om alle abonnees te kunnen bedienen.

Algemeen kan worden gesteld dat de meeste kunstuitlenen, als ze meer budget zouden hebben, ze meer werken en/of duurdere werken zouden inkopen in plaats van het inhuren van werk. Het doen van aankopen is aantrekkelijker (en rechtvaardiger) naar de kunstenaars toe en biedt meer perspectieven voor de uitlenen om kwalitatief hoogstaand werk te verkrijgen/bieden. Toch zijn er ook enkele kunstuitlenen die de voorkeur geven aan het inhuren, omdat dit de collectie fris en flexibel houdt, en er beter ingespeeld kan worden op de reacties van de klanten (wat niet geleend of

gekocht wordt gaat terug naar de kunstenaar). Zij stellen dat een overheersende koopcollectie al gauw statisch en gedateerd kan worden. Bovendien kan een kunstenaar ook vanuit leenvergoedingen en verkoop aan het publiek een redelijk inkomen betrekken, helemaal wanneer de uitleen series van kunstenaars selecteert in plaats van losse werken.

Ongeveer de helft van de uitlenen neemt vanwege praktische beperkingen in eigen mogelijkheden alleen werk op in de collectie dat "draagbaar" en/of verhuurbaar is. Over het feit dat deze opstelling ongewenste drempels opwerpt in de uitingsmogelijkheden voor de betreffende kunstenaars is men het over het algemeen eens.

Om de uitingsmogelijkheden van kunstenaars zo groot mogelijk te houden worden door sommige kunstuitlenen de volgende oplossingen in de praktijk toegepast:

- Te groot of klein werk alleen via de documentatie onder de aandacht brengen; en hierbij direct bemiddelen tussen kunstenaar en belangstellende.
- Groot werk via aparte tentoonstellingen presenteren.

Het werk dat in consignatie wordt genomen betreft over het algemeen de kleinere en meer breekbare produkten zoals sieraden, keramiek, e.d. Dit soort werk leent zich minder voor de verhuur en wordt daarom direct te koop aangeboden.

Wat opvalt is dat ten aanzien van de nuanceringen van de algemene doelstelling er geen overduidelijke grens loopt tussen voormalige VOA-leden en 'oude' FKU-leden. De verschillen in visie lopen dwars door alle gelederen heen. Wel is het zo dat bij de voormalige VOA-leden het "idealisme" wat vaker de nadruk heeft, en bij de leden van de FKU-oude stijl het pragmatisme.

5.3. HET BEHEER VAN DE COLLECTIE

De instellingen hanteren onderling verschillende indelingscategoriën bij de registratie van hun collectie, en een aantal instellingen zijn nog niet geautomatiseerd, zodat de gevraagde gegevens niet of moeilijk te ontsluiten waren. Bovendien zijn er ten aanzien van de automatisering verschillende computerprogramma's in gebruik. Er is dan ook naar de FKU toe de suggestie gedaan om in het automatiseringsproces een actievere adviserende rol te spelen (bv. t.a.v. compatibiliteit en mogelijkheden van software). De periode dat een abonnee een werk thuis kan houden zonder dat een aanvraag voor verlenging noodzakelijk is varieert van 1 tot 12 maanden.

Het onderhouden van een collectie betekent niet alleen het toevoegen van nieuwe werken aan de collectie, maar betekent ook dat er voldoende aandacht besteed moet worden aan de bestaande collectie. Behalve pragmatische redenen en redenen in de sfeer van 'vraag en aanbod' is uiteindelijk het streven naar een ideale collectie de drijfveer voor het sanneren van collecties. De omschrijving die men geeft aan de ideale collectie is direct gerelateerd aan de instellingsdoelstellingen. Anno 1989, mede vanwege het samengaan

van VOA/FKU, zijn diverse uitleencentra bezig hun doelstellingen -en daarmee hun collectie- aan te scherpen. Illustratief voor deze situatie is het rapport 'Evaluatie v/d collectie 83-86' van het kunstcentrum Delft. Hierin worden de eigenaardigheden van een collectie, die ontstaan is met meer sociale dan artistieke doelen, geschetst en worden aanbevelingen ter bijstelling gegeven.

Een ander aspect is de 'verpakking' van de kunstwerken. Maar in enkele gevallen accepteert men werk met een lelijke lijst, in de meeste gevallen moet de uitleen of de kunstenaar zorgen voor een degelijke lijst. Om glas(regen)schade enigszins tegen te gaan wordt bij ca. de helft van de uitlenen gratis of tegen kostprijs een plastic hoes aan de leners bijgeleverd. In hoofdstuk 7.2 wordt verder ingegaan op de vraag hoe de uitleencentra handelen bij schade aan en vermissing van werken.

In tabel 5.3 is te zien welke activiteiten uitgevoerd worden om het bestand aan werken 'op te schonen'. Waarbij onder het saneren van een collectie wordt verstaan: het wegwerken van werk waar schade aan is, waar weinig belangstelling voor is, waar de kunstenaar van overleden is etc. De meeste instellingen (59%) saneert de collectie 1x per jaar. Een kleiner aantal (30%) doet dit 2 tot 5x per jaar, en de rest (11%) doet het vaker. Bij deze laatste instellingen wordt het saneren als een continu proces gezien.

Tabel 5.3. Het opschonen van bestanden (% van de instellingen).

Teruggave van gehuurde werken aan de eigenaar	80%
Bij opbod verkopen van werken	-
Vernietigen	3%
Opslaan	55%
In bewaring geven bij een museum	10%
Ruilen met werken andere collecties	4%

In het algemeen worden gehuurde werken terugggegeven aan de eigenaar, en worden gekochte werken opgeslagen. 23% van de instellingen schoont de bestanden op andere dan de aangegeven wijzen. Genoemd zijn: verkopen beneden de aangeboden prijs, uitwisseling met andere artotheken, een ruilbeurs en teruggave van gekocht BKR-werk aan de kunstenaar.

Het verkopen werk uit de collectie beneden de gestelde prijs stuit bij het overgrote deel van de uitlenen op verzet: men vindt dit het verpesten van de kunstmarkt en het imago van de betreffende kunstenaars. Liever nog geeft men de niet bruikbare werken gewoon aan de kunstenaar terug.

HOOFDSTUK 6. IMAGO EN RELATIES MET HET PUBLIEK.

6.1. RELATIES MET HET PUBLIEK.

Bij het bestuderen van de relaties tussen de uitleencentra en het publiek kan er onderscheid gemaakt worden tussen de relaties met de bestaande abonneementhouders, en met het overige 'algemene publiek'. In tabel 6.1. is te zien hoe de uitleencentra hun publiek proberen te bereiken. Een groot aantal instellingen benadert de bestaande abonnees incidenteel met mailings. Het houden van tentoonstellingen is voor alle uitleencentra een manier om het publiek te bereiken. Van de mogelijkheid om publiek te werven via advertenties of via regionale of plaatselijke omroeporganisaties wordt maar weinig gebruik gemaakt.

TABEL 6.1 Wijze van benaderen van het publiek.

Benaderingswijze	Vaak	Soms	Nooit
Persoonlijk huis aan huis benaderen	-	24%	76%
Persoonlijke brieven aan abonnees	28%	61%	11%
Adverteren in plaatselijke/regionale kranten	14%	68%	18%
Artikelen in diverse plaatselijke bladen	37%	60%	3%
Verspreiden van folders, affiches, stickers	35%	55%	10%
Organiseren van tentoonstellingen	57%	43%	-
Via regionale of plaatselijke omroeporganisatie	10%	62%	28%

Het grootste deel (58%) van de instellingen is van mening dat ze het publiek redelijk kunnen bereiken. 32% is van mening dat ze het publiek goed bereiken, en 10% is van mening dat het publiek niet voldoende bereikt wordt. Voor wat betreft de globale beschrijvingen die de kunstuitlenen van hun publiek geven, dan blijkt landelijk gezien het volgende beeld te overheersen: leeftijd van ca. 20 t/m 50 jaar met een hogere opleiding en vaak ook een wat hoger inkomen. Bij de meeste uitlenen is de categorie lagergeschoolden en vijftigplussers duidelijk ondervertegenwoordigd.

De mate waarin de zojuist beschreven categorie abonnees overheerst is afhankelijk van de volgende factoren:

- De wijze waarop de kunstuitleen is gehuisvest/ondergebracht.
- Het soort en de hoeveelheid van educatieve activiteiten die men ontplooit.
- De samenstelling van de collectie kwa verhouding kleur - zwart/wit en figuratief.

Kunstuitlenen die ondergebracht zijn bij bibliotheken of welzijnscentra bereiken makkelijker een breed publiek dan kunstuitlenen die in cultuurcentra of zelfstandig gehuisvest zijn. Een kanttekening die hierbij gemaakt moet worden is dat kunstuitlenen die zelfstandig binnen een cultuurcentrum of bibliotheek functioneren een kritischer collectiebeleid kunnen ontwikkelen dan die kunstuitlenen die organisatorisch in de 'overall' organisatie verweven zitten.

Sommige (zelfstandig gehuisveste) kunstuitlenen combineren de uitleen met een nevenactiviteit zoals: een lijstenmakerij, een kunstkadowinkel, een atelier e.d. Economisch gezien staan deze nevenactiviteiten veelal op zichzelf, dwz. buiten de kunstuitleen.

Enkele soorten van educatieve activiteiten die genoemd zijn door kunstuitlenen om het abonneebestand te verbreden zijn: tentoonstellingen organiseren in die wijken/ruimtes waar de onderverteenwoordigde categorie publiek komt en/of het (zelf of i.s.m. derden) organiseren van voorlichting voor deze groepen mensen. Een grote groep uitlenen is echter de mening toegedaan, dat het bieden van een goede en vooruitstrevende collectie al voldoende "educatief" naar het publiek toe werkt.

Het is bij verschillende kunstuitlenen opgevallen dat de abonnees in de loop der tijd groeien/ontwikkelen kwa smaak en gevoel voor kunst. Vanuit deze ervaring houden enkele kunstuitlenen een gerichte "opstapcollectie" van makkelijk toegankelijk werk in stand. Dit met werk dat drempelverlagend werkt naar de moeilijker te bereiken categorieën mensen. Een enkele uitleen heeft daarbij zelfs werk ondergebracht wat populair is bij kleine kinderen (bv. naïeven). Verder zijn er enkele kunstuitlenen die het gevoel voor kunst stimuleren door achtergrondinformatie over de werken en de makers aan de abonnees aan te bieden.

Om misverstanden te voorkomen: dit houdt niet in dat er concessies worden gedaan in de kwaliteitsbeoordeling. Overigens hebben de uitlenen eerder kritiek op de smaak en het woninginrichtingsdenken van het publiek dan op het kwaliteitsoordeel van het publiek. Voor wat betreft de voorkeuren van de abonnees valt maar een ding duidelijk op: een grote voorkeur voor gekleurd werk.

Naast een groeiend aantal abonnees valt m.n. de groei van deelname vanuit het bedrijfsleven op. Het inspelen op de vraag vanuit het bedrijfsleven door de kunstuitlenen is nog vollop in ontwikkeling. Verschillende uitlenen hebben al een apart dienstenpakket ontwikkeld naar het bedrijfsleven toe, bij de andere uitlenen is men nog bezig om plannen in die richting te overwegen.

In tabel 6.2 worden de oordelen over het eigen imago bij het publiek, de bereikbaarheid, en de parkeergelegenheid weergegeven.

Tabel 6.2 Imago, bereikbaarheid en parkeergelegenheid.

Het imago van onze kunstuitleen bij ons publiek is:						
positief	42%	42%	13%	3%	-	negatief
De lokatie van onze kunstuitleen is goed bereikbaar.						
Volledig eens	45%	23%	16%	13%	3%	Volledig oneens
Bij onze kunstuitleen is voldoende parkeergelegenheid						
Volledig eens	36%	7%	13%	16%	29%	Volledig oneens

Een belangrijk aspect van de bereikbaarheid vormen de openingstijden. Uit tabel 6.3 is af te lezen dat veel van de instellingen niet de hele week open zijn. In het geval van beperkte openingstijden gaat het daarbij veelal om tijdstippen waarop men veel publiek kan verwachten, zoals winkelavonden en de zaterdag.

Tabel 6.3. Openingtijden van de kunstuitleencentra

01 tot 10 uur per week:	6% van de instellingen
11 tot 20 uur per week:	23% van de instellingen
21 tot 30 uur per week:	45% van de instellingen
31 tot 40 uur per week:	26% van de instellingen

Indien het publiek eenmaal 'binnen' is, komt de vraag aan de orde of de uitleen aan de vraag naar werk kan voldoen. 39% van de instellingen zegt altijd aan de vraag te kunnen voldoen, 48% soms niet, en 13% vaak niet.

Daar waar er problemen zijn in aansluiting van vraag en aanbod vanwege het aantal (geschikte) werken in de collectie wordt er hard aan oplossingen gewerkt. Dit houdt in dat men aanpassingen aanbrengt in het collectiebeleid en/of het verwervingsbeleid. Zo hebben bv. enkele kunstuitlenen die tot voor kort alleen een koopcollectie hadden, het aantal werken nu uitgebreid door ook werk in te huren.

6.2. HET IMAGO VAN DE KUNSTUITLENEN.

Ten aanzien van de positionering op de kunstmarkt en het imago van de kunstuitlenen spelen de volgende aspecten een rol:

- Het beeld bij- en de dienstverlening aan de kunstenaarswereld.
- Het (hoogste) niveau werken dat men kan bieden in verhouding tot galerieën en musea.
- Het beeld bij- en de dienstverlening aan het publiek.
- Het beeld bij het bedrijfsleven en de overheid.
- Het beeld bij- en de relaties met andere participanten op de kunstmarkt.

De uitlenen variëren in de positionering die ze zichzelf geven op de kunstmarkt van het onderste niveau tot het middenniveau op de kunstmarkt. De uiteenlopende positioneringen hebben natuurlijk alles te maken met de verschillen in aangeboden diensten, wijze van presenteren, en inhoud geven aan het (collectie)beleid. De meerderheid van de uitlenen spreekt dan ook de wens uit dat er een meer samenhangend beeld rond kunstuitlenen in het algemeen gaat ontstaan. Wat bij zo'n meer samenhangend beeld moet worden vermeden is een soort "McDonalds" imago. Het gewenste beeld is te vangen in de zinssnede "eenheid in verscheidenheid".

Men vindt dat de FKU in een belangrijke bijdrage aan de vorming van duidelijker beeld rond kunstuitlenen moet leveren. Aan de hand van een specifiekere positionering op de kunstmarkt zal de FKU als ambassadeur voor de uitleenwereld een belangrijke rol kunnen spelen naar andere groepen organisaties op de kunstmarkt, de overheid en misschien ook naar buitenlandse kunstmarkten toe.

HOOFDSTUK 7. BEDRIJFSECONOMISCHE ASPECTEN.

7.1. INKOMSTENBRONNEN.

De subsidie voor de kunstuitlenen vanuit het Ministerie van WVC wordt verdeeld over de verschillende provincies, waarbij grote gemeenten als Amsterdam en Rotterdam apart gesubsidieerd worden. M.u.v. de grote gemeenten bepaald het provinciaal bestuur de verdeling van de gelden over de betreffende provincie. In veel gevallen wordt deze provinciale subsidie door het gemeentebestuur van de vestigingsplaats van een uitleen aangevuld. Voor veel uitleenen van kunstwerken vormt de subsidiëring de voornaamste bron van inkomsten. Toch zijn er ook verschillende kunstuitlenen die via eigen inkomsten een groter deel van de exploitatie weten op te brengen, een enkele kunstuitleen is zelfs volledig onafhankelijk van overheidssubsidies. Voor de eigen inkomsten zijn een of meer van de volgende bronnen van toepassing:

1. Inkomsten via verhuur van het werk. De uitleentarieven zijn bij 56% van de uitleencentra gerelateerd aan de waarde van het werk. Naast en/of inplaats van een percentage gelden vaste tarieven waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen bepaalde categorieën abonnees (bv. studenten, en 65plussers, bedrijven vs. particulieren e.d.).

2. Inkomsten via verkoop van werken. Bij de meeste uitleeninstellingen (90%) bestaat de mogelijkheid voor het publiek om werken te kopen. Hoeveel werken worden er nu jaarlijks via de kunstuitleen verkocht? De aantallen lopen uiteen van 5 tot 750 werken per kunstuitleen per jaar. Gemiddeld worden er door een kunstuitleen 150 werken per jaar verkocht. Het leeuwendeel van de verkopen is geconcentreerd bij een beperkt aantal uitlenen: slechts 16% van de instellingen nemen 67% van de verkopen voor hun rekening. 23% van de instellingen berekent geen commissie over de verkoop van werken, en houdt er voor de eigen bedrijfshuishouding dus niets aan over. Het is echter gebruikelijk wél commissiegelden in rekening te brengen, namelijk 20% (10% van de instellingen), 25% (3 % van de instellingen) of 30% (63% van de instellingen). Alle uitleencentra die veel verkopen (meer dan 200 werken per jaar) hanteren een tarief van 30% commissie.

Een verkoopbevorderende methode is de toepassing van het zgn, SBK-model. Dit is een vorm van uitleen die abonnees in staat stelt op basis van uitleengelden spaartegoeden kunstwerken te kopen. Voor de toetreding tot werd deze vorm van verkoopbevordering maar weinig door VOA-uitlenen toegepast. Dit had bv. in geval van verhuizen veel verwarring bij de abonnees tot gevolg m.b.t. het meenemen van de opgebouwde tegoeden.

Inmiddels zijn nagenoeg alle leden van de 'FKU nieuwe stijl' tot het SBK-model overgegaan, hetgeen soepel verloopt. Alleen in Rotterdam werkt men niet aan de hand van dit model, maar gewoon met een afbetalingssysteem.

3. Inkomsten door berekening van inschrijfgeld voor abonnees. Naast de inkomsten uit de uitleen berekent 59% van de uitleencentra nog inschrijfgeld voor nieuwe abonnementshouders, bedragen die variëren van 3 tot 20 gulden. Het gemiddelde inschrijfgeld ligt niet erg hoog: f 4,80.
4. Inkomsten vanwege het tegen betaling verlenen van diensten aan organisaties/bedrijven. Als inkomstenbron is deze soort activiteit sterk in opkomst.
5. Inkomsten via geheven entree bij tentoonstellingen. Voor deze manier van inkomstenverwerving bestaat echter maar weinig animo, omdat dit strijdig is met het streven via laagdrempelige tentoonstellingen de uitleen/kunstenaars te promoten en/of speciale groepen mensen te bereiken.
6. Inkomsten middels de verkoop van ophangsystemen en ander aan de uitleen verwante produkten.

7.2. UITGAVENPOSTEN I.V.M. DE COLLECTIE.

Voor wat betreft het beheer van de beeldende kunstcollectie zijn de volgende uitgaveposten besproken:

1. Uitbetalen huurvergoedingen aan kunstenaars. Bij praktisch alle uitleencentra (97%) is de hoogte van de huurvergoedingen aan de kunstenaar gerelateerd aan de waarde van het werk. De uitbetalingspercentages variëren (meestal 10% tot 15%), en vaak is er een maximum bedrag per werk vastgesteld. De huurvergoedingen worden altijd uitbetaald, dus ook als het gehuurde werk niet uitleenbaar blijkt te zijn, dus als er geen inkomsten tegenover staan. In alle gevallen zijn de huurvergoedingen aan de kunstenaar groter dan de inkomsten uit de uitleen van het werk, zodat elk uitgeleend werk per saldo gesubsidieerd wordt.
2. Uitgaven in verband met aankoop van werk. Een bijzondere variant voor het aankopen van kunstwerken is die op basis van huurkoop, welke bv. in Dordrecht wordt toegepast. In plaats van een huurvergoeding van 10% tot 15% van de waarde van het werk, wordt gedurende 5 jaar jaarlijks een bedrag ter grootte van 23% van de waarde van het werk aan de kunstenaar betaald. Na afloop van deze periode is het werk eigendom van de uitleen.
3. Vergoedingen die gegeven worden aan selectiecommissieleden. Gemiddeld krijgen de commissieleden f115,- per selectie/dagdeel. Dit bedrag is exclusief gemaakte onkosten/reiskosten. Enkele instellingen geven aan dat zij voor vergaderingen van de selectiecommissie een andere (lagere) vergoeding geven dan bij een daadwerkelijke selectiebijeenkomst. Een uitleen geeft alleen een vergoeding aan kunstenaarsleden. Een overzicht aan de hand van de schriftelijke enquête geeft de volgende range van de verleende vergoedingen:

Tabel 7.1. Vergoedingen aan de selectiecommissieleden

per selectie/dagdeel	bij % van de instellingen
f01- f49	8%
f50- f99	15%
f100-f149	58%
f150-f199	8%
f200-f250	11%

4. Kosten i.v.m. beschadigde kunstwerken en/of beschadigde lijsten/glaswerk. Hiervoor zijn bij veel kunstuitlenen voorzieningen getroffen in de leners-overeenkomst waarmee zij werken. Glasschade komt bij alle uitlenen regelmatig voor. In het geval dat de abonnee hiervoor aansprakelijk is, wordt deze om vergoeding van de reële kosten of van een vastgesteld bedrag gevraagd.

In tabel 7.2 is te zien dat bij vermissing van werken en/of schade vaak wordt geprobeerd de schade af te wentelen op de klant of de verzekering. De kunstenaar blijft bij alle instellingen buiten schot. In veel gevallen draait het uitleencentrum uiteindelijk zelf op voor de schade. In tabel 7.3 is te zien dat indien de klant bekend is en verantwoordelijk is voor schade en/of vermissing, er vaak een stapsgewijs proces van sancties wordt doorlopen, dat altijd begint bij een herinnering en/of een rekening en soms eindigt bij een incassobureau, een advocaat of de deurwaarder.

Tabel 7.2. De schade wordt afgewenteld op:

De verzekering	74%
De kunstenaar	-
Het uitleencentrum zelf	65%
De klant	68%

Tabel 7.3. Ondernemen van actie indien geleend werk niet wordt teruggebracht.

We ondernemen zelden actie	-
Er wordt een herinnering gestuurd	100%
De werken worden persoonlijk afgehaald	45%
Er wordt een rekening gestuurd	65%
Justitie wordt ingeschakeld	65%

Om verschillende redenen kunnen werken vermist raken. Bovendien kan er schade aan werken ontstaan. In tabel 7.4 is te zien dat er per uitleencentrum jaarlijks gemiddeld 24 werken afgeschreven moeten worden. Dit is gemiddeld 0.4% van de collectie. Bij een geschat totaal bestand aan werken van 180.000 betekent dat dat er jaarlijks ca. 720 werken op de een of andere manier vermist of beschadigd raken.

Tabel 7.4. Het gemiddeld aantal werken per uitleencentrum dat jaarlijks afgeschreven moet worden:

Wegens vermissing:	9 werken
Wegens brandschade:	2 werken
Wegens slijtage:	6 werken
Wegens andere schade:	7 werken
Totaal:	24 werken

HOOFDSTUK 8. SAMENVATTING EN CONCLUSIES.

8.1. SAMENVATTING

Het belang van de FKU als koepelorganisatie wordt lang niet altijd onderkend, wat een optimaal gebruik van de kunstuitleen als landelijk instrument in de weg staat. De onduidelijkheden naar de FKU toe hebben met name te maken met de volgende verschillen tussen de diverse uitleencentra:

- Verschillen in uitwerking van de algemene doelstelling voor kunstuitlenen (het aanbieden van een representatief beeld van de hedendaagse kunst; zie o.a. H5) naar de plaatselijke situatie. Er bestaan grote verschillen in de uitwerking van de algemene doelstelling voor de kunstuitlenen m.b.t.: de zorg voor de (economische) positie van de kunstenaars, de vormgeving van educatie en promotie, en de positionering op de kunstmarkt. De verschillen in uitleg van 'overall' uitgangspunten vormen de belangrijkste oorzaken van de (te) grote verschillen in prioriteiten, tarieven en collectievorming.

- Verschillen in omstandigheden en budget tussen de verschillende uitleencentra (zie o.a. H2). Vanwege de grote verschillen in uitgangssituaties van de kunstuitlenen lijkt het niet haalbaar om strak afgebakende landelijk regels op het terrein van tarieven, selecties, e.d. vast te stellen. Wel is het mogelijk (en is het diverse malen als wenselijk genoemd) om tot meer gelijkstelling te komen in de vorm van algemene richtlijnen en onder- en bovengrenzen ten aanzien van dergelijke punten. Denkbaar is ook om de leden van de FKU v.w.b. overleg, uitwisseling en afstemming op te delen in enkele groepen kwa collectiegrootte of iets dergelijks.

8.2. CONCLUSIES.

Het lijkt een eerste zorg voor de FKU om tot een gezamenlijke uitwerking van doelstellingen en beleid in algemene zin bij de aangesloten kunstuitleencentra te komen:

- Een meer gezamenlijk standpunt ten aanzien van de zorg voor de positie van de kunstenaars, en een meer gezamenlijk standpunt voor wat betreft de inhoud en vormgeving van educatie en promotie van de kunstuitlenen.

Nadat een gezamenlijk standpunt is ingenomen ten aanzien van de 'overall' doelstellingen kan gewerkt worden aan nadere afstemming, positionering en imagovorming van de kunstuitleenwereld en de FKU.

Verwerving(H3)

- Streven naar uitwisseling/samenwerking ten aanzien van planning van selecties en gegevens van kunstenaars.
- Komen tot meer samenwerking/uitwisseling op het terrein van de opdrachtsverstrekking aan kunstenaars en de diverse aankoopmogelijkheden.
- Streven naar landelijke coördinatie van de informatie ten aanzien van de verwerving van kunstenaars en beeldende kunst.

Selectie(H4)

- Vaststellen van globale profielschetsen voor selectiecommissieleden en evt. aan de hand daarvan komen tot een landelijk bestand van (potentiële) commissieleden.
- Streven naar globale richtlijnen voor selectiebijeenkomsten en selectiekriteria (evt. aan de hand van de bestaande richtlijnen/-regels bij de verschillende kunstuitlenen).

Collectie(H5)

- Het vaststellen van een boven- en ondergrens kwa samenhang en kwaliteit waaraan een collectie moet voldoen.
- Streven naar landelijke richtlijnen ten aanzien van de 'verpakking' van kunstwerken en de presentatievormen van kunst en kunstenaars.
- Het uitwisselen en afstemmen van automatiseringsopzetten ten nutte van het collectiebeheer (het CBS is van plan om kwantitatieve trendcijfers bij te gaan houden).

Algemeen(H6/H7)

- Streven naar een betere landelijke uitwisseling en samenwerking met betrekking tot educatieve, promotionele en marketing activiteiten.
- Er bestaan grote verschillen in uitleentarieven en abonnementsprijzen, hiervoor zullen landelijke richtlijnen en grenzen moeten worden vastgesteld om tot gezamenlijk beeld naar buiten de uitleenwereld te kunnen komen.
- Er bestaan grote verschillen in berekening/voorwaarden m.b.t. commissiegelden bij de verkoop van kunst en vergoedingen bij de verhuur van kunst naar de kunstenaars toe. Zowel naar de kunstenaars als naar de andere participanten op de kunstmarkt is afstemming op dit terrein wenselijk.

Uitwerking groepsinterview "COLLECTIEBELEID KUNSTUITLEEN", gehouden op 9 januari 1989 te Groningen.

Aanwezig:	Drs. S. van Renssen	COGNICON
	Drs. R. Bras	COGNICON
	M. Peters	Dordrecht
	R. Rinsma	Leeuwarden
	H. Kindt	Groningen
	N. Nulden	Tilburg
	L. Bijkerk	Zwolle

Vier genodigden meldden zich af.

Tijdsplanning: 12.00 - 12.15 Introductie
12.15 - 13.15 Informatieve vragen
13.15 - 13.45 Lunch
13.45 - 14.45 Informatieve vragen
14.45 - 15.00 Rondvraag

Introductie.

Het doel van de bijeenkomst is het houden van een groepsinterview als eerste fase van een onderzoek naar het collectiebeleid bij Artotheken en centra voor Kunstuitleen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van de VOA en de FKU. Een groepsinterview is een interview met meerdere personen tegelijk, waarbij de geïnterviewde personen op elkaar kunnen reageren. Gedurende het interview worden een aantal stellingen/vraagpunten aan de orde gesteld. Het interview heeft niet het karakter van een vergadering, d.w.z. dat er geen besluiten genomen hoeven te worden, of dat er consensus dient te ontstaan. Het belangrijkste is zo veel mogelijk informatie over het collectiebeleid boven tafel te krijgen. De interviewer vervult t.a.v. het gesprek een neutrale rol. Hij houdt de tijd in de gaten, en zorgt er voor dat iedereen voldoende aan bod komt. Het gesprek wordt op band opgenomen. Aan de hand van de resultaten wordt een vragenlijst opgesteld, die naar alle betrokken instellingen verstuurd zal worden.

Het groepsinterview

Algemene informatie: er wordt bij alle aanwezige instellingen gewerkt met een selectiecommissie (dit is verplicht door de FKU, en soms daarnaast nog door Gemeente of Provincie). De grootte van de commissie en de samenstelling kan wisselen. Er wordt enkele malen per jaar nieuw werk geselecteerd. Soms heet de selectiecommissie meer de rol van 'scouting team'. Er wordt ook 'tussendoor' door de medewerkers geselecteerd. Er zijn hierin trouwens verschillen tussen 'inhuur', 'huurkoop' en 'aankoop'

Bij de selecties worden de volgende problemen ervaren:

Het werken met selectiecommissies bevalt niet goed. Redenen hiervoor zijn:

- Te groot aantal aanmeldingen, te massaal
- De cie. is te log, niet snel genoeg
- De cie. is niet commercieel genoeg
- De cie. hanteert een 'zware' kwalitatieve norm
- Tegenwerking van BBK

Deze problemen schijnen vooral te bestaan bij grote selectiecommissies, en te grote selecties. Het 'rouleren' van leden van de selectiecommissie in kleinere subcommissies blijkt beter te voldoen.

De selectie wordt gehinderd door een vervoersprobleem: de kunstenaars kunnen het vervoer van hun werken door hun lage inkomens niet bekostigen.

Punt 1: Bij onze kunstuitleen wordt weinig gedaan aan de recrutering van te selecteren werken, omdat....

Recrutering = zelf actief op pad gaan. De mate waarin dit gebeurt verschilt per instelling. Er is veel belangstelling voor, en het gebeurt bij sommige instellingen steeds meer. Er zit het gevaar aan dat je de kunstenaar sterk gaat sturen. Weinig recrutering bij kunstenaars thuis. Sommige instellingen richten zich slechts op Provinciaal kunstaanbod, anderen daarentegen juist niet. Over het algemeen is er de voorkeur om de selecties landelijk te doen. Indien men alleen maar van grote selecties afhankelijk is lijkt er toch voldoende divers werk binnen te komen.

Bij een enkele artotheek moet de breedte van de collectie in een bep. verhouding staan tot het aantal kunstwerken. Er moet een 'verdieping' per kunstenaar komen, anders wordt de collectie te 'waterig'. De kunstenaars die reeds met werken in de collectie zitten worden uitgenodigd om aan een selectie mee te doen. Voor 'nieuwe' kunstenaars is men extra kritisch. Er wordt met een 'kunstenaarsbestand' gewerkt, waarbij er naar een intensieve relatie met de kunstenaar gestreefd wordt.

Punt 2: Onze instelling richt zich voornamelijk op teken-, schilder- en grafisch werk en bijv. niet op sculpturen, video e.d. omdat:

Er wordt overal aandacht aan besteed. De video krijgt (n.a.v. een beurs in Delft in november) de laatste tijd veel meer aandacht, maar is in de meeste gevallen nog niet aanwezig. Grafiek is aantrekkelijk omdat het betaalbaar is. Voor sommigen vormen sculpturen een probleem vanwege de vervoersproblematiek, met name de grote sculpturen. Anderen hebben dit opgelost door zelf vervoer te regelen. Bij grote sculpturen kan de instelling optreden als bemiddelaar tussen opdrachtgever en kunstenaar. Ook sieraden, computerkunst en keramiek komen in sommige collecties voor. De werken moeten voor het publiek 'tilbaar' zijn. Grafiek, teken- en schilderwerk hebben nog steeds de overhand.

Punt 3: Het verschil tussen de recrutering van werken en de selectie daarvan met musea en galerieën en onze instelling bestaat uit:

De werkwijze gaat steeds meer overeenkomsten vertonen. Verschilt al naar gelang de plaatselijke situaties. Een galerie heeft meer een bepaald 'gezicht', dat bepaald wordt door de selectie van de galeriehouder. De galerie beschikt over werken van een veel kleiner aantal kunstenaars. De kunstenaars presenteren soms hun minder kwalitatieve werken aan de kunstuitleen, terwijl ze hun betere werk exposeren. Het imago van de 'kunstuitleen' bij kunstenaars is waarschijnlijk slecht (er wordt gesproken van een 'tweede keuze circuit'). Dit kan te maken hebben met de slijtage van het werk in de uitleen, en met de verkoopkansen.

Punt 4: Bij onze selectie worden vooral artistieke normen gehanteerd zoals stijl, techniek en filosofie, omdat:

Het blijkt bijzonder moeilijk om heldere normen aan te geven. Artistieke normen, stijl, filosofie/concept, technische uitvoering, financiële normen etc. spelen samen een rol. Dit verschilt van kunstwerk tot kunstwerk, en van kunstuitleen tot kunstuitleen.

Punt 5: Bij de selectie van onze werken hoeft niet zo zeer rekening te worden gehouden met de smaak/wensen van de leners.

De selectiecommissies houden weinig rekening met de wensen van de leners. Sommige belangengroepen (bestuur, beheer) vinden dat dit wel zou moeten, anderen minder (beheer, selectiecommissie). Je kan een drempel opwerpen door te veel ontoegankelijk werk in de collectie te hebben. Kwalitatief goede 'landschapjes' zijn wel in de collecties aanwezig. Je moet vooral rekening houden met het publiek indien de smaak in overeenstemming is met de kwaliteit van het werk. De leners kunnen ook gestuurd worden in hun smaak, door educatieve activiteiten.

Punt 6: Bij de selectie van ons bestand hoeft geen rekening te worden gehouden met de sociaal-economische belangen van de kunstenaars.

Kunstenaars die je jaren in je bestand hebt gehad, waar men meer 'sociaal mee bezig was' worden o.g.v. sociale motieven minder snel afstoten dan men van plan was. Het 'moeilijke' werk wordt gekocht, het 'makkelijke' werk wordt meer ingehuurd. Het beheer vindt het opnemen van werk van vooral ex-BKR kunstenaars 'prettig', maar het is geen beleid.

Punt 7. Wij selecteren geen werk waar grote oplagen van bestaan, omdat:

Je moet niet alleen grafiek selecteren, omdat het aanbod zich ook naar de vraag richt. Grafiek is eenvoudig te vervoeren. De huurvergoedingen voor 'eenmalig' werk is soms hoger dan die van grafiek (maximum huurvergoeding per grafisch werk). Het voordeel van grotere oplagen voor de kunstenaar is, dat hij meer huurvergoeding kan toucheren, voor het publiek dat het kunstwerk betaalbaar is. Tegenstanders vinden dat het publiek maar moet wennen aan hogere prijzen voor kunst. Verkooppromotie is ondergeschikt aan het uitlenen. Door het uitlenen worden mensen met wisselende werken geconfronteerd, en raken ze er minder snel op uitgekeken. Kopers kan je soms beter doorverwijzen naar galeries.

Punt 8. Diegenen die het selectiebeleid bij ons voeren hebben weinig voeling met het publiek, vanwege....

Selectiecommissieleden worden (tegen de zin van het beheer) vooral geselecteerd uit de subsidiërende instanties en de kunstenaars. De SC-leden komen soms te weinig in de kunstuitleen, en hebben te weinig zicht op het publiek. Voorafgaande aan de selectie wordt de soms SC. informeel geïnformeerd door het beheer over de behoefte. De SC. hoeft ook geen voeling te hebben met het publiek omdat ze moet selecteren op 'kwaliteit'. De SC-leden weten soms niet wat er in de collectie zit. De SC. heet een adviserende functie t.a.v. het beleid.

Punt 9. Het selectiebeleid van de commissie staat op volgende wijze binnen de instelling ter discussie:

De taakafbakening van de SC en de andere beleidsparticipanten is vaak vaag geregeld. Soms voert de instelling het beleid, en adviseert de commissie daarbinnen. Soms is de SC heel 'hard', en heeft ze een eigen beleid. Er wordt ook op andere manieren (buiten de cie. om) geselecteerd, vanwege ontevredenheid met het werken met één cie. Idee: een 2e SC voor het huren van werken en series, naast een SC voor het aankopen (de vaste collectie). Ander idee: roulerende samenstelling van de cies. De SC wordt in hun mening af en toe door het beheer geprovoceerd, uitgelokt in een interactie/discussie. Bij de selectie treden spanningen op tussen beheer en SC.

Punt 10. Dat er maar weinig contacten bestaan tussen onze instelling en het welzijnswerk komt doordat:

De contacten met het welzijnswerk moeten gedirigeerd worden vanuit de kunstuitleen. Je moet oppassen dat je aan de leidraad van het welzijnswerk gaat lopen. Welzijnsinstellingen en culturele centra zijn vaak wel lid van de kunstuitleen. Formele contacten tussen welzijnswerk en kunstuitleen zijn incidenteel. Laat de formele contacten maar aan de politieke besluitvorming over. Mogen ze geen geld hebben dan valt er te praten over alternatieven. In principe kan iedereen bij de instellingen terecht, in de praktijk komt het neer op een select publiek. De non-profit instellingen zijn de lastigste leners: ze betalen niet en komen nooit omruilen. Ze houden zich niet aan de opgestelde regels. Binnen deze instellingen is vaak niemand verantwoordelijk. De werken worden door werknemers mee naar huis genomen, of in de container gegooid. Dit komt mede door een onduidelijke beheerssituatie.

Punt 11. Bij onze selectiecommissie ontbreken de volgende invalshoeken en/o deskundigheden:

Doordat het een gemeleerde groep is ontbreken er weinig deskundigheden. Er wordt naar de kennis van kunst gekeken. Soms wordt de samenstelling van de SC bij regelement geregeld. Dit regelement is soms door de Overheid, en soms door de instelling zelf opgesteld.

Punt 12. Persoonlijke belangen en voorkeuren van leden van de selectiecommissie bepalen het "gezicht" van de collectie en instelling, mits.....

Mits je rouleert. Een eigen gezicht moet, anders krijg je overal dezelfde collecties. Uiteindelijk heeft het beheer een grote invloed op de keuze, omdat het dezelfde werken in verschillende samenstellingen van een roulerende SC ter selectie kan aanbieden. De SC wordt soms door het beheer als 'obstakel' beschouwd. In de SC weet men bijvoorbeeld weinig van keramiek af. Vaak is het beheer zelf in de SC vertegenwoordigd. Sommige selectiecommissies worden betaald voor hun werk, anderen niet. Waarschijnlijk is het moeilijker bepaalde deskundigen aan te trekken indien het SC-werk niet betaald wordt. De zittingsduur van de SC-leden wisselt. In één geval wordt om de twee jaar van samenstelling gewisseld.

Punt 13. Er moeten algemene (landelijke) richtlijnen komen voor de samenstelling van selectiecommissies en globale selectierichtlijnen.

Gevaar van eenvormigheid? Globale landelijke richtlijnen waarin de instelling en betaling van SC leden worden geregeld, worden wenselijk geacht. Het betalen van de SC leden zou moeten gebeuren uit de aankoopgelden (het is overhead). In het algemeen bestaat er onduidelijkheid bij de kunstenaars over de werkwijze van de verschillende SC's. Ook zij zouden baat hebben bij landelijke richtlijnen voor de werkwijze. Je moet wel uitkijken voor het gevaar van 'opsluiting' van de SC kwa werkwijze: er moet voldoende flexibiliteit blijven. In sommige gevallen zijn er reeds plaatselijke voorschriften m.b.t. de samenstelling: kunstenaars, deskundigen, conservatoren moderne kunst? etc.

Punt 14. De "zittingstermijn" van selectiecommissieleden zou korter moeten zijn, en er zou vaker van collectie gewisseld moeten worden.

De duur v/d zittingstermijn wisselt (2-3 jaar). Als er gepraat wordt over 'de collectie' moet je je realiseren dat het grootste gedeelte (ca. 90 %) in omloop is. Er komen bij verschillende instellingen klachten als 'bepaalde' werken, waar veel vraag naar is, missen. Je kan proberen de collectie via dia's en foto's proberen toegankelijker te maken. Indien werken worden gereserveerd dan worden ze meestal meegenomen, behalve als ze gereserveerd worden o.g.v. documentatie. Het publiek moet geadviseerd worden regelmatig(er) bij de instelling langs te komen om te kijken, en tijdig te reserveren. In enkele gevallen zijn er aan het reserveren van werken kosten verbonden.

Punt 15. Onze kunstuitleen zou zonder subsidie kunnen functioneren, maar dat zou ten koste gaan van...

Absoluut onmogelijk te draaien zonder subsidie, dan ga je het als een winkel bekijken. Sommige instellingen draaien kwa exploitatie bijna quitte. Grote bezuinigingen zouden de kunstenaars treffen, doordat alleen nog maar werken in consignatie genomen kunnen worden. Dit gebeurt overigens al bij sommige instellingen. Consignatie: alleen huurvergoedingen betalen indien het werk uitgeleend is, of betalen totdat het werk verkocht is. In de opbouwfase kost iedere abonnee iets aan subsidie. Later wordt er op iedere extra klant iets verdiend. Sommige instellingen hebben relatief grotere inkomsten dan andere omdat ze commissiegelden in rekening brengen bij verkoop. In Zuid-Holland wordt er sinds kort gewerkt met een aantal inleverdepots voor de kunstenaars. Uit deze depots kunnen de artotheken op gezette tijden werken selecteren. De kunstenaars ontvangen in dit geval pas inkomsten nadat de werken geselecteerd zijn.

Punt 16. De omvang van het aantal werken is niet in overeenstemming met het aantal gebruikers, doordat:

In de meeste gevallen zijn er voldoende werken. Het beleid wordt indien nodig aangepast op een krappe collectie. Soms worden bedrijven niet of pas later bediend.

Punt 17. Bij onze educatieve activiteiten richten wij ons vooral op de volgende aspecten van de kunst/kunstuitleen.

Groningen heet nauwelijks educatieve activiteiten. Ze zijn 'bevroren'. Dordrecht richt zich vooral met tentoonstellingen op het lenersgedrag. Daarnaast probeert Dordrecht maandelijks een 'sandwich' uit door werk van jonge onbekende plaatselijke kunstenaars tegelijk met landelijk bekende kunstenaars tegelijk te laten exposeren. M.n. publicitaire doelstellingen. Er wordt incidenteel samengewerkt met Provinciale tentoonstellingdiensten. In Friesland worden 6 exposities per jaar georganiseerd, en daarnaast, afh. van de beschikbare ruimte 3 tentoonstellingen van nieuw werk in de uitleen en 3 tentoonstellingen van werk dat juist niet in de uitleen is (zodat mensen daar ook mee in contact komen). Doel: deskundigheidsbevordering. Ook in Zwolle word er weinig aan gedaan, vanwege ruimtegebrek.

Punt 18. Naast de selectiecommissie zou er ook een promotiecommissie moeten komen, die regelmatig overleg heeft met hen.

Men is niet zo voor al die commissies. Men is ook niet zo sterk voor beïnvloeding van de selectiecommissies. "Wij hebben doodgewoon een produkt, en dat moeten we verkopen, dat is promotie". In Groningen doet de gemeentelijke afdeling 'marketing' af en toe wat onderzoek. Een artotheek vindt dat een zaak om een extern bureau voor in te schakelen. Alle artotheken merken het als er in de media (margriet, postbus 51) aandacht wordt besteed aan de kunstuitleen. Deze aandacht levert ook nieuwe klanten op. De mate waarin men 'gekoppeld' wil worden aan 'zeppoeier' verschilt. De ervaring met dit soort (zeer commerciële) promotie is, dat het niet zo veel nieuwe klanten oplevert. Soms werkt het belemmerend als men te veel op plaatselijke kunstenaars georiënteerd moet zijn, omdat het daardoor lastiger wordt het publiek met onbekende kunstvormen in contact te brengen.

Gemiste punten:

Zwolle: het blijkt moeilijk bekende Nederlanders in de collectie te krijgen, omdat er regionale kunstenaars in de SC zitten. Groningen heeft weinig mogelijkheden om 'nationaal' te gaan.

In hoeverre doe je aan 'collectievorming', d.w.z. in hoeverre heb je een bewaarcollectie (werken die je nooit meer kwijt wil) en een uitleencollectie.

Hoe 'saneer' je je bestaande collectie. Wat doe je met werken die stuk gaan, slijten, boven de CV hangen. Wat doe je met werken van kunstenaars die veel bekender worden, en daardoor sterk in waarde stijgen. In hoeverre ben je conservator? Je kan ze na verloop van tijd afschrijven, bij opbod verkopen of naar een museum brengen. N.b. de werken in de collecties zijn niet verzekerd. In Friesland wordt juist niet aan depotvorming gedaan. Je moet geen museum worden. De prijsvorming bij verkoop wordt wel/niet aangepast op het prijsnivo in andere steden of in galeries. Men bekijkt (het prijsnivo in) de galeries vaak met argusogen. De relatie kunstuitleen vs. galeries zou meer aandacht moeten krijgen. In Groningen heeft de kunstuitleen concurrentie van een commerciële artotheek.

'Inteelt' In hoeverre krijg je 'inteelt' van plaatselijke kunstenaars in je instelling. Dit ligt aan je selectiewijze. Vaak heeft het te maken met subsidievoorwaarden vanuit de provincies c.q. de mate waarin plaatselijk vs. landelijk geselecteerd wordt. In de politiek spelen de provincies elkaar waarschijnlijk het balletje toe. De subsidiegelden worden verdeeld naar inwoneraantal van de gemeentes. Dit is vaak een argument om gelden aan plaatselijke kunstenaars te besteden. Het is onduidelijk of er op dit punt pan-provinciaal iets geregeld is.

VRAGENLIJST COLLECTIEBELEID KUNSTUITLEEN

DE SELECTIE VAN NIEUWE WERKEN

De eerste reeks vragen heeft betrekking op de selectie en verwerving van de nieuwe werken die in 1988 aan Uw collectie zijn toegevoegd.

1. Kunt U aangeven hoeveel werken er in het afgelopen jaar (1988) aan Uw collectie zijn toegevoegd?
 - Er zijn werken aangekocht
 - Er zijn werken op basis van huurkoop verkregen
 - Er zijn werken gehuurd
 - Er zijn werken in consignatie genomen
 - Er zijn werken voor ons in opdracht vervaardigd.
 - Er zijn werken op andere wijze (schenkingen etc.) verkregen
2. Wordt bij al de bovenstaande verwervingswijzen bij Uw instelling met een selectiecommissie gewerkt?
 - Ja
 - Neen, slechts bij een gedeelte van de nieuwe werken
 - Neen, wij hebben geen selectiecommissie Ga door met vraag 8.
3. Uit hoeveel personen bestaat de selectiecommissie?
 - personen
4. De zittingstermijn van de leden van de selectiecommissie is gemiddeld:
 - jaar
5. Ontvangen de leden van Uw selectiecommissie een vergoeding?
 - Neen
 - Ja, fl. per jaar
 - Ja, fl. per selectie
6. Kruis aan welke van de volgende belangengroepen bij U in de selectiecommissie vertegenwoordigd zijn:
 - Overheid (Plaatselijk/provinciaal)
 - Kunstenaars
 - Medewerkers van het kunstuitleencentrum
 - Abbonementhouders / het publiek
 - Anderen, namelijk:

7. Neemt de gehele selectiecommissie aan elke selectie deel?

0 Neen, slechts een gedeelte, maar minimaal (aantal) personen.

0 Ja

8. Hoe vaak is er het afgelopen jaar door Uw instelling geselecteerd?

..... keer per jaar door de selectiecommissie

..... keer per jaar op andere wijze

9. Er worden per selectie bij ons gemiddeld (aantal) werken aangeboden.

Hiervan wordt gemiddeld (percentage) geselecteerd.

10. Kunt U voor de onderstaande activiteiten aangeven hoe regelmatig U deze uitvoert met het doel nieuwe werken te verwerven en/of nieuwe kunstenaars aan te trekken?

- Schriftelijk uitnodigen van kunstenaars
- Adverteren in plaatselijke/regionale dagbladen
- Adverteren in landelijke dagbladen
- Adverteren in vakbladen
- Zelf galeries en tentoonstellingen bezoeken
- Bezoeken van andere kunstuitleencentra
- Bezoeken van individuele kunstenaars
- Opdrachten aan kunstenaars verstrekken
- Anders, namelijk

	Vaak	Soms	Nooit
- Schriftelijk uitnodigen van kunstenaars	0	0	0
- Adverteren in plaatselijke/regionale dagbladen	0	0	0
- Adverteren in landelijke dagbladen	0	0	0
- Adverteren in vakbladen	0	0	0
- Zelf galeries en tentoonstellingen bezoeken	0	0	0
- Bezoeken van andere kunstuitleencentra	0	0	0
- Bezoeken van individuele kunstenaars	0	0	0
- Opdrachten aan kunstenaars verstrekken	0	0	0
- Anders, namelijk	0	0	0

11. Kunt U aangeven hoeveel kunstenaars betrokken waren bij het in 1988 verkregen werk?

..... kunstenaars uit het eigen werkgebied

..... kunstenaars uit de rest van Nederland

..... buitenlandse kunstenaars

Kunt U bij de volgende reeks uitspraken aangeven in hoeverre U het met de uitspraken eens bent door één van de cijfers te omcirkelen?

12. Onze selectiecommissie is te log.

Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens

13. Onze selectiecommissie komt voldoende frekvent bijelkaar.

Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens

14. De selectiecommissie hanteert 'zware' kwaliteitsnormen.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
15. De selectiecommissie werkt commercieel.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
16. De selectiecommissie heeft weinig zicht op de smaak van leners.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
17. De leden van onze selectiecommissie bezitten voldoende deskundigheid.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
18. Het werken met onze selectiecommissie bevalt uitstekend.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
19. Vanwege het grote aantal aangeboden werken zijn de selecties te massaal.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
20. Onze selectiecommissie heeft alleen oog voor regionale kunstenaars.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
21. Het imago van onze instelling bij kunstenaars is slecht.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
22. De selectieprocedures van de verschillende artotheken en kunstuitleencentra moeten landelijk op elkaar afgestemd worden.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
23. De investeringen in onze collectie zijn gericht op het opbouwen van een zo groot mogelijke eigen collectie.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens
24. In onze instelling is er geen bezwaar tegen de aanwezigheid van werk dat in grotere oplagen verschijnt.
Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens

SAMENSTELLING EN BEHEER VAN DE COLLECTIE

De volgende reeks vragen behandelt de samenstelling en het beheer van Uw gehele collectie, inclusief de uitgeleende werken, de opgeslagen werken, en de werken in eventuele filialen.

25. Onze totale collectie omvat:

- (aantal) gekochte werken (incl, huurkoop en in opdracht vervaardigde werken).
- (aantal) gehuurde werken (incl. werken in consignatie).
- (aantal) werken uit BKR-collecties en privé collecties.
- (aantal) totaal aantal werken.

26. Kunt U voor de werken in Uw collectie aangeven welke technieken het betreft?

Olieverf:	werken	Zeefdruk:	werken
Gouache:	werken	Gemengd:	werken
Aquarel:	werken	Keramiek:	werken
Grafiek:	werken	Sculpturen:	werken
Etsen:	werken	Video's:	werken
Ander werk:	werken		

27. Kunt U voor de werken in Uw collectie aangeven in welke prijsklassen de werken zich bevinden?

In de prijsklasse tot fl. 500	procent van de werken
In de prijsklasse van fl. 500 tot fl. 1000	procent van de werken
In de prijsklasse boven fl. 1000	procent van de werken

28. In onze collectie zit werk van (aantal) kunstenaars

29. Hoeveel werken moeten er bij Uw instelling jaarlijks afgeschreven worden wegens:

Vermissing:	werken
Brandschade:	werken
Slijtage:	werken
andere schade:	werken

30. Indien er sprake is van vermissing van of schade aan een werk, op wie wordt de schade dan afgewenteld?
- Onze verzekering
 - De kunstenaar
 - Onze instelling
 - De klant
31. Hoe vaak wordt de collectie van Uw instelling gesaneerd? Onder saneren wordt verstaan: het wegwerken van werk waar schade aan is, waar weinig belangstelling voor is, waar de kunstenaar van overleden is etc.
- Nooit
 - keer per jaar
32. Op welke wijze wordt het bestand opgeschoond? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Teruggave van gehuurde werken aan de eigenaar
 - Bij opbod verkopen van werken
 - Vernietigen
 - Opslaan
 - In bewaring geven bij een museum
 - Anders, namelijk:.....
33. Op welke wijze onderneemt U actie indien geleend werk niet wordt teruggebracht? (meerdere antwoorden mogelijk)
- We ondernemen zelden actie
 - Er wordt een herinnering gestuurd
 - De werken worden persoonlijk afgehaald
 - Er wordt een rekening gestuurd
 - Justitie wordt ingeschakeld
34. Hoeveel werken zijn er het afgelopen jaar uit Uw collectie verkocht?
- (aantal) werken.
35. Welk percentage van de collectie is gemiddeld in de uitleen?
- procent van de totale collectie.

36. Kan Uw instelling in de meeste gevallen aan de vraag naar werken voldoen ?

- Ja, altijd
- Neen, soms niet
- Neen, vaak niet

RELATIES MET HET PUBLIEK

De volgende vragen gaan over de relaties van Uw instelling met het publiek, en de toegankelijkheid van Uw collectie.

37. Hoeveel abonnees heeft Uw instelling?

..... (aantal) abonneementhouders

38. Op welke van de volgende wijzen benadert U het publiek?

	Vaak	Soms	Nooit
Persoonlijk huis aan huis benaderen	0	0	0
Persoonlijke brieven aan abonnees	0	0	0
Adverteren in plaatselijke/regionale kranten	0	0	0
Artikelen in diverse plaatselijke bladen	0	0	0
Verspreiden van folders, affiches, stickers	0	0	0
Organiseren van tentoonstellingen	0	0	0
Via regionale of plaatselijke omroeporganisaties	0	0	0

39. Bent U van mening dat U Uw publiek voldoende weet te bereiken?

- Ja
- Redelijk
- Neen

40. Het imago van onze kunstitleen bij ons publiek is:

positief -1- -2- -3- -4- -5- negatief

41. De lokatie van onze kunstitleen is goed bereikbaar.

Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens

42. Bij onze kunstitleen is voldoende parkeergelegenheid voor auto's.

Volledig eens -1- -2- -3- -4- -5- Volledig oneens

43. Onze kunstitleen is uur per week geopend.

BEDRIJFSECONOMISCHE ASPECTEN

De laatste reeks vragen hebben betrekking op een aantal bedrijfs-economische aspecten van Uw instelling, zoals de gehanteerde huurvergoedingen en uitleentarieven.

44. Is de hoogte van de huurvergoedingen die aan de kunstenaars betaald worden gerelateerd aan de waarde van het geleverde werk?

- 0 Ja
- 0 Neen

45. Is er bij inschrijving als abonnee bij Uw instelling een inschrijfgeld verschuldigd?

- 0 Neen
- 0 Ja,gulden

46. Is de hoogte van Uw uitleentarieven gerelateerd aan de waarde van het uitgeleende werk?

- 0 Ja
- 0 Neen

47. Berekent Uw instelling commissiegelden bij de verkoop van werk?

- 0 Neen
- 0 Ja, procent van de verkoopprijs

48. Kunt U aangeven welke van de volgende aandachtspunten binnen Uw instelling het meest urgente probleem vormen, door het toekennen van cijfers van 1 (meest urgent) t/m 10 (minst urgent).

☐	Commercialisering
☐	Zorg voor economische positie van de kunstenaars
☐	Educatie, documentatie, informatie en promotie
☐	Decentralisatie / distributie
☐	Selectie van nieuwe werken
☐	Beheer van de collectie
☐	Tariefbepaling
☐	Collectievorming
☐	Verbreding van de doelgroep
☐	Zeker stellen van de subsidiestromen

49. In het werkgebied van onze instelling wonen ca. (aantal) inwoners.

51. Hoeveel werknemers zijn er werkzaam in Uw vestiging?

..... (aantal) betaalde werknemers

..... (aantal) vrijwilligers

52. Hoe is de hoofdvestiging van Uw instelling gehuisvest?

0 Zelfstandig gehuisvest

0 Gehuisvest in bibliotheek

0 Gehuisvest in cultureel centrum

0 Anders gehuisvest

53. Hoeveel uitleenpunten heeft Uw instelling?

..... (aantal)

Dit was de laatste vraag.

Hartelijk bedankt voor Uw vriendelijke medewerking.

Ingevuld door:

Vestigingsplaats:

51. Hoeveel werknemers zijn er werkzaam in Uw vestiging?

..... (aantal) betaalde werknemers

..... (aantal) vrijwilligers

52. Hoe is de hoofdvestiging van Uw instelling gehuisvest?

0 Zelfstandig gehuisvest

0 Gehuisvest in bibliotheek

0 Gehuisvest in cultureel centrum

0 Anders gehuisvest

53. Hoeveel uitleenpunten heeft Uw instelling?

..... (aantal)

Dit was de laatste vraag.

Hartelijk bedankt voor Uw vriendelijke medewerking.

Ingevuld door:

Vestigingsplaats:

COGNICON

COGNICON, het meest creatieve bureau voor communicatie en markt-
onderzoek in Groningen, onderscheidt de volgende hoofdactivi-
teiten:

Kwantitatief marktonderzoek.

Onderzoek met gebruik van observatietechnieken, mondelinge,
telefonische of schriftelijke enquêtes.

Kwalitatief onderzoek.

Diepte-interviews, groepsinterviews, brainstorming en andere
technieken om ideeën te genereren of probleemgebieden in kaart te
brengen.

Evaluatieonderzoek.

Onderzoek naar de effectiviteit van reclame of voorlichting,
veranderkundig onderzoek en produkttests.

Marketing consult.

Adviezen bij de opzet, uitvoering, gegevensverwerking en rap-
portage van onderzoek; marketing- en beleidsadviezen op grond van
onderzoeksresultaten.

Trainingen.

Trainingen in marketing en marktonderzoek, waardenmanagement,
netwerken en sociale vaardigheden.

COGNICON is een bureau voor communicatie en marktonderzoek dat
eind 1987 is opgericht door Drs. R. Bras en Drs. S. van Renssen.
COGNICON heeft sindsdien een eigen veldwerkorganisatie ontwik-
keld. Onder de opdrachtgevers kunnen inmiddels de Rijksuniver-
siteit Groningen, PTT Telecom en organisaties binnen de non-
profit sector en het midden- en kleinbedrijf gerekend worden.

Drs. R. Bras voltooide de opleiding HBO Cultureel Werk alvorens
Andragogiek te studeren. Was gedurende zijn studie werkzaam als
vormingsleider, en heeft daarna verschillende jaren als senior
projectleider gewerkt in de non-profit sector. Hij specialiseerde
zich in welzijnsbeleidsvraagstukken en non-profitmarketing.
Daarbij heeft hij ruime ervaring opgedaan met evaluatieonder-
zoek.

Drs. S. van Renssen studeerde Sociale Psychologie. Na zijn studie
werkzaam als onderzoeker en later als onderwijsmedewerker bij
Bedrijfskunde Groningen (RUG). Hij hield zich bezig met onderzoek
naar marktsegmentatie op grond van levensstijl, corporate image
en kunstmarketing. Naast zijn huidige werkzaamheden is hij als
docent Marketing aan het opleidingsinstituut Schoevers B.V.
verbonden.

COGNICON

postbus 1557 9701 BN Groningen
telefoon: 050-130836
inschrijfnr. k.v.k: 43629
Rabobank reknr: 385114400

NAAR EENHEID IN VERSCHIEDENHEID BIJ KUNSTUITLEENEN?

Verslag van een onderzoek naar het collectiebeleid
van de kunstuitlenen in Nederland, R. Bras & S.van Renssen,
Cognicon, 1989.

ISBN 90-72281-05-5

NUGI nr. 911

Trefw. kunstbeleid.

© 1989 Cognicon.

Nabestellingen: Federatie Kunstuitleen

Postbus 477

2501 CL 's Gravenhage

Telefoon 070-3655336

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden op het auteursrecht c.q. de rechthebbende gemachtigd namens deze op te treden, niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, micro-film of anderszins.

No part of this report may be reproduced in any form, by print, photoprint, micro-film or any other means without written permission from the publisher.